YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

14 päivänä heinäkuuta 2005 *

Asiassa C-142/04,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Symvoulio tis Epikrateias (Kreikka) on esittänyt 30.12.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 17.3.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Maria Aslanidou

vastaan

Ypourgos Ygeias & Pronoias,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit N. Colneric ja K. Schiemann (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Aslanidou, edustajanaan dikigoros A. I. Vagias,

— Kreikan hallitus, asiamiehenään E. Skandalou,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään M. Patakia ja H. Støvlbæk,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnössä on kyse edellytyksistä, joiden täyttyessä direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä 18 päivänä kesäkuuta 1992 annetun neuvoston

direktiivin 92/51/ETY (EYVL L 209, s. 25) soveltamisalaan kuuluvan tutkintotodistuksen haltija voi vedota tiettyihin kyseisen direktiivin säännöksiin sen täytäntöönpanolle asetetun määräajan päätyttyä, kun kyseistä direktiiviä ei ole pantu täytäntöön. Toissijaisesti ennakkoratkaisupyynnössä on kyse EY:n perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 39 ja EY 43 artikla) tulkinnasta.

2 Tämä pyyntö, joka on hyvin samankaltainen kuin asiassa C-141/04, Peros, tuomio 14.7.2005 (Kok. 2005, s. I-7163), esitetty ennakkoratkaisupyyntö, jonka johdosta annettiin tänään tuomio, on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Aslanidou ja Ypourgos Ygeias & Pronoias (terveys- ja sosiaalihuoltoministeri) ja jossa on kyse siitä, että mainittu ministeri hylkäsi Aslanidoun hakemuksen, jolla hän haki lupaa harjoittaa toimintaterapeutin ammattia Kreikassa. Aslanidou perusti esittämänsä hakemuksen siihen, että hänellä oli pätevyys harjoittaa kyseistä ammattia Saksassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivillä 92/51 luotiin täydentävä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskeva yleinen järjestelmä, joka kattaa ne koulutusasteet, jotka jäivät vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21 päivänä joulukuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY (EYVL L 19, s. 16) ulkopuolelle, viimeksi mainitun direktiivin soveltuessa ainoastaan korkeampaan koulutukseen.

4 Direktiivin 92/51 viidennen perustelukappaleen mukaan täydentävä järjestelmä perustuu samoihin periaatteisiin ja sisältää soveltuvin osin samat säännöt kuin alkuperäinen yleinen järjestelmä.

5 Direktiivin 92/51 1 artiklan mukaan koulutuksesta annettua asiakirjaa, josta ilmenee, että sen haltija on hyväksytysti suorittanut jonkin kyseisen direktiivin liitteessä C mainitun koulutuksen, pidetään mainitussa direktiivissä tarkoitettuna tutkinto-todistuksena, jos

— sen on antanut jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen,

— sen haltijalla on ammattipätevyys ryhtyä harjoittamaan ammattia kyseisessä jäsenvaltiossa ja

— koulutus, joka todistetaan tällä asiakirjalla, on suoritettu pääosin yhteisössä.

6 Eräs direktiivin 92/51 liitteessä C, sellaisena kuin sitä sovellettiin pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana eli ennen kuin sitä muutettiin 28.1.2004 tehdyllä komission päätöksellä 2004/108/EY (EUVL L 32, s. 15), mainituista koulutuksista on toimintaterapeutin koulutus ("Beschäftigungs- und Arbeitstherapeut(in)"), joka mainitaan 1 kohdan, jonka otsikkona on "Terveydenhuollon ja lastenhoidon avustavan henkilöstön koulutus", kolmannessa Saksaa koskevassa luetelmakohdassa.

7 Direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Kun säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtyminen tai sen harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää tässä direktiivissä — — tarkoitettua tutkintotodistusta, toimivaltainen viranomainen ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 89/48/ETY soveltamista:

a) jos hakijalla on tässä direktiivissä — — tarkoitettu tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa — — "

8 Kyseessä olevan direktiivin 4 artiklan mukaan vastaanottava jäsenvaltio voi määrätyin kyseisessä artiklassa säädetyin edellytyksin 3 artiklan estämättä edellyttää, että hakija todistaa, että hänellä on tietyn mittainen ammattikokemus, tai että hän suorittaa enintään kolme vuotta kestävän sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen (jäljempänä korvaavat toimenpiteet). Mainitussa 4 artiklassa asetetaan korvaavien toimenpiteiden osalta tiettyjä sääntöjä ja edellytyksiä.

9 Direktiivin 92/51 10 artiklassa luetellaan asiakirjat, jotka koskevat hyvää mainetta ja nuhteettomuutta ja sitä, ettei henkilö ole ollut konkurssissa, sekä fyysistä tai henkistä terveyttä ja joita vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi edellyttää esitettävän todisteena. Mainitussa artiklassa on myös joitain säännöksiä valaehtoisesta ilmoituksesta tai juhlallisesta vakuutuksesta, joita muiden jäsenvaltioiden kansalaisilta voidaan edellyttää.

10 Direktiivin 92/51 13 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on 17 artiklassa säädetyn ajan kuluessa, eli ennen 18.6.1994, nimettävä ne toimivaltaiset viranomaiset, joilla on valtuudet vastaanottaa hakemuksia ja tehdä tässä direktiivissä tarkoitettuja päätöksiä, ja niiden on toimitettava tästä tieto muille jäsenvaltioille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle.

Kansallinen lainsäädäntö

11 Toimintaterapeutin ammattia säännellään Kreikassa presidentin asetuksella 83/1989, jonka otsikkona on "Sellaisten henkilöiden ammatilliset oikeudet, joilla on tutkintotodistus seuraavilta aloilta: — — c) teknisten oppilaitosten (TEI) toimintaterapian osasto" (FEK A' 37).

12 Kyseisen asetuksen 3 §:n 4 momentin mukaan mainitun ammatin harjoittaminen edellyttää terveys- ja sosiaalihuolto- ja sosiaaliturvaministeriön (jäljempänä terveysministeriö) myöntämää lupaa.

13 Aslanidoun hakemuksen tekohetkellä 23.1.1990 tehdyssä terveys- ja sosiaalihuoltoministerin päätöksessä A4b/251 (FEK B' 94) edellytettiin, että toimintaterapeutin ammatin harjoittamista koskeviin hakemuksiin on liitettävä tutkintotodistuksen jäljennös ja "ulkomaisen tutkintotodistusten haltijoiden osalta myös tutkintotodistuksen vastaavuudesta tehty opetus- ja kirkollisasiainministeriön päätös".

14 Sitten 22./24.11.1983 annetulla lailla 1404/1983 (FEK A' 173), sellaisena kuin se oli voimassa pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana, perustettiin opetus- ja kirkollisasiainministeriön alainen julkinen palvelu nimeltään "Teknisen opetuksen

instituutti" (jäljempänä ITE), jonka tehtävänä on toimia mainitun ministeriön neuvonantajana korkeamman teknisen koulutuksen alaan kuuluvissa opetuksellisissa ja tieteellisissä kysymyksissä.

15 Lain 1404/1983 14 §:n 2 momentin II kohdan, sellaisena kuin se on korvattuna 30.9.1985 annetun lain 1566/1985 (FEK A' 167) 71 §:n 5 momentilla, nojalla ITE:n tehtävänä oli muun muassa päättää korkeammalle koulutustasolle kuuluvien ulkomaisten koulujen tai osastojen, jotka eivät ole yliopistoja, ja niiden myöntämien opintoihin perustuvien muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastaavuudesta kreikkalaisten teknisten oppilaitosten ja niiden myöntämien todistusten kanssa.

16 ITE:n toiminnasta 3.8./17.12.1984 annetun presidentin asetuksen 567/1984 (FEK A' 204) 2 §:ssä säädettiin tieteellisen neuvoston perustamisesta ITE:hen ja mainitussa pykälässä säädettiin seuraavaa: "Muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen tai oppilaitosten vastaavuus myönnetään tieteellisen neuvoston päätöksellä, jonka tiivistelmän tieteellisen neuvoston puheenjohtaja antaa tiedoksi asianomaiselle henkilölle. Tämä tiedonanto muodostaa todisteen muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastaavuudesta."

17 Pääasian oikeudenkäyntiin johtaneiden tosiseikkojen tapahtuma-ajan jälkeen annettiin 29.7.1998 presidentin asetus 231/1998 (FEK A' 178), jonka tarkoituksena oli saattaa esillä oleva direktiivi osaksi Kreikan oikeusjärjestystä.

18 Mainitun asetuksen 14 §:ssä myönnetään vastaavuuden tunnustamista käsittelevälle neuvostolle (Symvoulio Epangelmatikis Anagnorisis Titlon Ekpaidefsis kai Katartisis), joka on ad hoc -tyyppinen valtion elin, yksinomainen toimivalta myöntää direktiivin soveltamisalaan kuuluvan tutkintotodistuksen haltijalle oikeus harjoittaa Kreikassa vastaavaa säänneltyä ammattia. Kyseisellä neuvostolla on yksinomainen toimivalta alalla ja neuvoston kanta sitoo ministeriötä, jolla on toimivalta myöntää lupa ammatin harjoittamiseen.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Aslanidou, joka on Kreikan kansalainen, suoritti kolmivuotisten opintojen päätteeksi valtion tunnustamassa Stuttgartin toimintaterapeuttien oppilaitoksessa (Saksa) hyväksytysti toimintaterapeutin ammattiin liittyvän kansallisen kokeen ("Zeugnis über die Staatliche Prüfung für Beschäftigungs- und Arbeitstherapeuten"), jonka ansiosta hän voi ryhtyä harjoittamaan toimintaterapeutin ammattia Saksassa.

20 Aslanidou halusi harjoittaa kyseistä ammattia Kreikassa ja esitti tämän johdosta direktiivin 89/48 perusteella 1.9.1997 lupahakemuksen Thessalonikin maakuntahallinnon terveysasioiden osastolle. Kyseinen hakemus siirrettiin terveysministeriölle, jotta tämä tarkistaisi, täyttyvätkö toimintaterapeuttien ammatillista todistusten tunnustamista käsittelevän neuvoston (Symvoulio Anagnorisis Epaggelmatikon Titlon Ergotherapeuton, jäljempänä SAETE) edellyttämät vaatimukset.

21 Kyseinen neuvosto lykkäsi asian käsittelyä ja tiedusteli ITE:ltä, "vastasiko" oppilaitos, jossa Aslanidou oli Saksassa opiskellut, "kreikkalaista korkeampaa koulutusta". ITE:n vastauksen mukaan kantajan tutkintotodistus ei vastannut kreikkalaisten teknisten oppilaitosten myöntämiä todistuksia, ja tämän johdosta SAETE katsoi, että Aslanidoun vaatimustensa tueksi esittämät asiakirjat eivät vastanneet direktiivissä 89/48 säädettyjä asiakirjoja ja että tämän johdosta se ei voinut myöntää kantajalle lupaa harjoittaa toimintaterapeutin ammattia direktiivin 89/48 perusteella. Tämän johdosta SAETE kehotti kantajaa esittämään uuden hakemuksen sen jälkeen kun direktiivi 92/51 on pantu Kreikassa täytäntöön.

22 SAETE hylkäsi lopulta 12.5.1998 tekemällään päätöksellä 1 virallisesti Aslanidoun lupahakemuksen sillä perusteella, että hänen vaatimustensa tueksi esittämä tutkintotodistus ei ollut korkeammasta koulutuksesta myönnetty tutkintotodistus,

koska kyseessä olevaan saksalaiseen oppilaitokseen pääseminen ei edellyttänyt 12 vuoden peruskoulutusta vaan ainoastaan 8–10 vuoden peruskoulutuksen ja näin direktiivissä 89/48 säädetyt edellytykset eivät täyttyneet.

23 Aslanidou haki muutosta edellä mainittuun hylkäävään päätökseen nostamalla kanteen Symvoulio tis Epikrateiasissa 21.7.1998.

24 Kansallisen tuomioistuimen mukaan pääasian oikeudenkäynnissä on ilmeistä, että vaikka Aslanidou oli hakenut lupaa toimintaterapeutin ammatin harjoittamiseen direktiivin 89/48 mukaisesti, toimivaltaisella viranomaisella oli velvollisuus viran puolesta tutkia hakemus ja kantajan sen tueksi esittämät seikat asianmukaisten oikeussääntöjen eli direktiivin 92/51 mukaisesti.

25 Tältä osin Symvoulio tis Epikrateias pohtii, että voiko toisesta jäsenvaltiosta hankitun, direktiivin 92/51 soveltamisalaan kuuluvan tutkintotodistuksen haltijana oleva yksityinen vedota mainitun direktiivin täytäntöönpanoa varten säädetyn määräajan päättymisen ja direktiivin myöhässä tapahtuneen kansallisen täytäntöönpanon välisenä aikana kyseisen direktiivin merkityksellisiin säännöksiin ja pyytää tällä perusteella vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisilta viranomaisilta lupaa ryhtyä harjoittamaan vastaavaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

26 Pääasian oikeudenkäynnissä Symvoulio tis Epikrateiasin enemmistö katsoo, että direktiivin 92/51 3, 4 ja 10 artiklan merkitykselliset säännökset ovat ehdottomia ja riittävän täsmällisiä niiden edellytysten osalta, joiden täyttyessä vastaanottavan jäsenvaltion viranomaisten on myönnettävä toisessa jäsenvaltiossa myönnetyn tutkintotodistuksen haltijalle lupa ryhtyä harjoittamaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa säänneltyä ammattia, ja että tämän johdosta kyseisenlaisen tutkintotodistuksen haltija voi vedota mainittuihin säännöksiin direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päätyttyä.

27 Enemmistön kannan mukaan direktiivin 92/51 13 artiklan 1 kohdan mukaisen toimivaltaisen viranomaisen nimeämättä jättäminen ei ole esteenä direktiivin säännöksiin vetoamiselle, kun jäsenvaltion lainsäädännössä — sellaisena kuin se oli voimassa ennen mainitun direktiivin täytäntöönpanoa — osoitettiin määrätyn hallinnollisen elimen tehtäväksi sen selvittäminen, täyttyvätkö kyseessä olevan ammatin harjoittamiseen ryhtymisen edellytykset, ja edellytysten täyttyessä ammatin harjoittamista koskevan luvan myöntäminen kyseiselle henkilölle.

28 Symvoulio tis Epikrateiasin vähemmistön mielestä lupahakemuksen hylkäämispäätös oli kuitenkin perusteltu, koska yksityiset eivät voineet sinä ajankohtana, jona riidanalainen hakemus esitettiin, vedota direktiivin 92/51 tämän asian kannalta merkityksellisiin säännöksiin ja koska toimivaltaista viranomaista hakemusten käsittelemiseksi ei ollut vielä nimetty mainitun direktiivin 13 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

29 Symvoulio tis Epikrateias pohtii lisäksi sitä, että mikäli direktiivin 92/51 säännöksiin ei voitu vedota terveysministeriötä vastaan, oliko tällä kuitenkin velvollisuus perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan nojalla selvittää, vastasiko hakijan Saksasta saama tutkintotodistus kreikkalaisia tutkintotodistuksia.

30 Tässä tilanteessa Symvoulio tis Epikrateias päätti keskeyttää asian käsittelyn ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Ovatko — — direktiivin 92/51 — — 3 artiklan, 4 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan ja 2 kohdan sekä 10 artiklan 1–4 kohdan säännökset ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, jotta yksityinen voi toisessa jäsenvaltiossa hankitun, direktiivin edellä mainittujen säännösten soveltamisalaan kuuluvan tutkinto-

todistuksensa perusteella direktiivin täytäntöönpanoa varten säädetyn määräajan päättymisen ja direktiivin tietyssä jäsenvaltiossa (vastaanottavassa jäsenvaltiossa) myöhässä tapahtuneen täytäntöönpanon välisenä aikana vedota näihin säännöksiin kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltaisessa hallintoelimessä saadakseen kyseiseltä elimeltä luvan ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa?

2) Jos yksityinen ei voinut vedota — — direktiivin 92/51 — — säännöksiin direktiivin täytäntöönpanoa varten säädetyn määräajan päättymisen ja direktiivin myöhässä tapahtuneen täytäntöönpanon välisenä aikana vastaanottavan jäsenvaltion sellaisessa hallintoelimessä, joka oli kansallisen lainsäädännön perusteella toimivaltainen myöntämään ammatin harjoittamista koskevan luvan henkilöille, joilla on tutkintotodistus kansallisesta teknillisestä oppilaitoksesta (TEI) tai ulkomainen tutkintotodistus, jonka vastaavuus on tunnustettu perusteluissa esitetyssä yleisesti sovellettavassa menettelyssä, saattoiko edellä mainittu elin, kun otetaan huomioon — — [perustamissopimuksen 48 ja 52 artikla], tehdä kyseisen ammatin harjoittamiseen ryhtymisen ja mainitun ammatin harjoittamisen — joita koskevan hakemuksen toisesta jäsenvaltiosta saadun tutkintotodistuksen haltija on esittänyt edellä mainittuna ajankohtana — sallimisen riippuvaksi siitä, että tätä ennen on edellä mainitussa yleisesti sovellettavassa menettelyssä tunnustettu kyseisen tutkintotodistuksen vastaavuus, vai oliko kyseisen elimen itse vertailtava esitetyllä todistuksella osoitettua pätevyyttä ja kansallisessa lainsäädännössä edellytettyjä tietoja ja pätevyyttä ennen asian ratkaisemista?"

Ennakkoratkaisukysymykset

31 Direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa säädetään, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä

harjoittamaan tai harjoittaa säänneltyä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin, jos hakijalla on kyseisessä direktiivissä tarkoitettu tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa.

32 Aslanidoulla on direktiivin 92/51 1 artiklassa, luettuna yhdessä direktiivin liitteessä C olevan 1 kohdan kanssa, tarkoitettu tutkintotodistus. Kantajan tilanne kuuluu täten kyseisen direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan soveltamisalaan. Yhteisöjen tuomioistuimen ei täten ole aihetta ottaa kantaa tämän direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan tulkintaan, jota sovelletaan ainoastaan, jos kyseessä olevaa ammattia ei ole säännelty lähtöjäsenvaltiossa.

33 Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan — joka sisällöltään on pääosin samanlainen kuin direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohta — osalta yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että kyseessä on säännös, joka on sisältönsä osalta ehdoton ja riittävän täsmällinen, jotta yksityiset oikeussubjektit voivat vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa valtiota vastaan, kun tämä ei ole saattanut direktiiviä määräajassa osaksi kansallista oikeusjärjestystä (asia C-102/02, Beuttenmüller, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-5405, 55 kohta). Sama pätee direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan, koska kyseisen direktiivin viidennen perustelukappaleen mukaan direktiivillä luotu täydentävä järjestelmä perustuu nimenomaisesti samoihin periaatteisiin ja sisältää soveltuvin osin samat säännöt kuin direktiivillä 89/48 luotu alkuperäinen yleinen järjestelmä.

34 Mitä tulee mahdollisuuteen asettaa säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymiselle ennakkoedellytys, jonka mukaan hakijan on ensin suoritettava direktiivin 92/51 4 artiklassa säädettyjä korvaavia toimenpiteitä, yhteisöjen tuomioistuin on todennut direktiivin 89/48 osalta, että mikäli hakemuksen käsittelyhetkellä voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä on siitä säädetty, toimivaltaisella viranomai-

sella on periaatteessa oikeus edellyttää asianomaisen henkilön suorittavan kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädettyjä korvaavia toimenpiteitä, jos tälle säädetyt edellytykset täyttyvät (ks. vastaavasti asia C-285/01, Burbaud, tuomio 9.9.2003, Kok. 2003, s. I-8219, 55 kohta).

35 Sitä vastoin, jos voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä ei säädetä tällaisista korvaavista toimenpiteistä, oikeuskäytännöstä seuraa, että tilanteessa, jossa jäsenvaltio ei ole noudattanut velvollisuuttaan saattaa direktiivin säännökset osaksi kansallista oikeusjärjestystään, se ei voi vedota yhteisön kansalaisia vastaan direktiivin säännöksistä aiheutuviin rajoituksiin eikä myöskään vaatia, että mainitut kansalaiset täyttävät direktiivissä säädetyt velvollisuudet (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., tuomio 19.11.1991, Kok. 1991, s. I-5357, Kok. Ep. XI, s. I-467, 21 kohta ja em. asia Beuttenmüller, tuomion 63 kohta).

36 Kansallisen tuomioistuimen on tarvittaessa määritettävä, missä määrin kyseessä olevan hakemuksen käsittelyhetkellä voimassa olleessa kansallisessa lainsäädännössä sallittiin asiaan sovellettavan direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädettyjen korvaavien toimenpiteiden kaltaisten toimenpiteiden edellyttämistä. Tältä osin on muistutettava, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että tilanteen kuuluessa direktiivin soveltamisalaan kansallisen tuomioistuimen on kansallisen oikeuden säännöksiä soveltaessaan otettava huomioon kansallisen oikeuden säännökset kokonaisuudessaan ja tulkittava niitä mahdollisimman pitkälle kyseessä olevan direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti direktiivillä tavoitellun päämäärän kanssa yhdenmukaisen ratkaisun aikaansaamiseksi (ks. vastaavasti mm. yhdistetyt asiat C-397/01–C-403/01, Pfeiffer ym., tuomio 5.10.2004, Kok. 2004, s. I-8835, 119 kohta).

37 Joka tapauksessa yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että jos jompikumpi direktiiveistä 89/48 ja 92/51 soveltuu asiaan, jäsenvaltion julkinen elin, jolla on velvollisuus noudattaa kyseeseen tulevassa direktiivissä vahvistettuja säännöksiä, ei

voi enää tämän jälkeen vaatia, että kansallisen toimivaltaisen viranomaisen on tunnustettava hakijan muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastaavuus (asia C-234/97, Fernández de Bobadilla, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4773, 27 kohta).

38 Direktiivin 92/51 10 artiklassa ainoastaan luetellaan asiakirjat, jotka koskevat hyvää mainetta ja nuhteettomuutta ja sitä, ettei henkilö ole ollut konkurssissa, sekä fyysistä tai henkistä terveyttä ja joita vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi edellyttää esitettävän todisteena. Mainitussa artiklassa on myös joitain säännöksiä valaehtoisesta ilmoituksesta tai juhlallisesta vakuutuksesta, joita muiden jäsenvaltioiden kansalaisilta voidaan edellyttää. Koska vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ei ole pääasiassa edellyttänyt mitään näistä asiakirjoista tai vakuutuksista, yhteisöjen tuomioistuimen ei ole tarpeen ottaa kantaa kyseisen säännöksen tulkintaan, eikä tällä säännöksellä missään tapauksessa voisi olla merkitystä mahdollisuuteen vedota kyseisen direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan.

39 Jäsenvaltioille direktiivin 92/51 13 artiklan 1 kohdassa asetettu velvollisuus nimetä ne toimivaltaiset viranomaiset, joilla on valtuudet vastaanottaa hakemuksia ja tehdä tässä direktiivissä tarkoitettuja päätöksiä, ei myöskään estä mahdollisuutta vedota kyseisen direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan. Nimittäin 13 artiklan 1 kohtaa tarkasteltaessa saman artiklan muiden kohtien valossa ilmenee, että kyseisen säännöksen päämääränä on helpottaa direktiivillä 92/51 luodun tutkintotodistusten tunnustamisjärjestelmän soveltamista lisäämällä jäsenvaltiossa sovellettavan ratkaisumenettelyn läpinäkyvyyttä. Sitä vastoin 13 artiklan 1 kohdan mukainen nimeäminen ei ole välttämätöntä säänneltyjen ammattien harjoittamiseen ryhtymistä valvovien 3 artiklassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten yksilöimiseksi.

40 Oikeuskäytännöstä ilmenee, ettei jäsenvaltio voi vedota yksityishenkilöä vastaan siihen seikkaan, ettei jäsenvaltiossa ole annettu säännöksiä, joiden tarkoituksena on nimenomaisesti helpottaa kyseessä olevalla direktiivillä luodun järjestelmän soveltamista (ks. vastaavasti mm. asia C-141/00, Kügler, tuomio 10.9.2002, Kok. 2002, s. I-6833, 52 kohta ja asia C-45/01, Dornier, tuomio 6.11.2002,

Kok. 2003, s. I-12911, 79 kohta). Direktiivin 92/51 13 artiklan 1 kohdan mukaisen toimivaltaisen viranomaisen nimeämättä jättäminen ei täten estä sitä, että saman direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan vedotaan sellaista viranomaista vastaan, joka on sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla tosiasiallisesti toimivaltainen säätelemään tietyn ammatin harjoittamiseen ryhtymistä.

41 Pääasian oikeudenkäynnissä on ilmeistä, että terveysministeriö, jonka alaisena SAETE toimii, on direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, koska toimintaterapeutin ammatin harjoittaminen edellyttää kansallisen lainsäädännön mukaan kyseisen ministeriön myöntämää lupaa. Tämän johdosta terveysministeriö ei voi evätä Aslanidoun kaltaisessa tilanteessa olevalta henkilöltä oikeutta ryhtyä harjoittamaan toimintaterapeutin ammattia puutteellisen pätevyyden perusteella, ja ainoa tilanteeseen soveltuva rajoitus voi olla kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen korvaavien toimenpiteiden mahdollinen soveltaminen, jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään kyseisenlaisista korvaavista toimenpiteistä.

42 Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava siten, että jos täytäntöönpanotoimenpiteitä ei ole toteutettu direktiivin 92/51 17 artiklassa säädetyn määräajan kuluessa, jäsenvaltion kansalainen voi vedota mainitun direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan saadakseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa luvan harjoittaa toimintaterapeutin ammatin kaltaista säänneltyä ammattia. Tälle mahdollisuudelle ei voida asettaa sellaista ennakkoedellytystä, jonka mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on tunnustettava kyseisen henkilön muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastaavuus. Kyseisen henkilön voidaan edellyttää suorittavan direktiivin 92/51 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja korvaavia toimenpiteitä ainoastaan, jos niistä säädetään kyseessä olevan hakemuksen käsittelyhetkellä voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä.

43 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettu vastaus, toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

44 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Jos täytäntöönpanotoimenpiteitä ei ole toteutettu direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä 18 päivänä kesäkuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/51/ETY 17 artiklassa säädetyn määräajan kuluessa, jäsenvaltion kansalainen voi vedota mainitun direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaan saadakseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa luvan harjoittaa toimintaterapeutin ammatin kaltaista säänneltyä ammattia.

Tälle mahdollisuudelle ei voida asettaa sellaista ennakkoedellytystä, jonka mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on tunnustettava kyseisen henkilön muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastaavuus.

Kyseisen henkilön voidaan edellyttää suorittavan direktiivin 92/51 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja korvaavia toimenpiteitä ainoastaan, jos niistä säädetään kyseessä olevan hakemuksen käsittelyhetkellä voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä.

Allekirjoitukset